

קרן אור – דצמבר 2013

קרן אור הוא חל"צ שהוקם בשנת 1976 ומהווה את המסגרת היחידה בארץ המטפלת אך ורק באוכלוסייה הנמצאת בקצה הרצף של חומרת המוגבלויות. המטופלים בקרן אור הם ילדים ובוגרים שכולם נושאים תעודת עיוור, מאובחנים ברמת מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית עד קשה, עם מוגבלויות פיזיות והתנהגויות מאתגרות שבעיקרם שייכים לספקטרום האוטיסטי.

כל טיפול בקרן אור קשור ללקות הראייה והשפעתה על מצרף המוגבלויות האחרות

מחקרים מראים שהעיוורון מקצין ומחמיר את כל הלקויות הנוספות, מייצר מציאות ייחודית ומבודדת שמשפיעה באופן משמעותי על למידה, תקשורת, נייחות, אינטראקציה בין אישית ועל האפשרות למלא משימות יום יומיות בסיסיות הכרחיות. לכן אנו נדרשים לצוות רב-מקצועי מיומן ביחס מטפל- מטופל גבוה מהמקובל. מספר יוצא דופן של אנשים עם אבחנה "משולשת" – כלומר 3 אבחנות דומיננטיות: פיגור שכלי, עיוורון ואוטיזם.

המסגרות לבוגרים (בני 21 ומעלה) הוקמו כאשר משפחות לא מצאו מסגרות המשך מתאימות לצרכים הייחודיים של ילדיהם הבוגרים, לאחר שסיימו את בית הספר בקרן אור. הדיירים אף שובצו במסגרות יום אחרות, אך בשל חוסר יכולת של הצוות במקום להתמודד עם המורכבות של העיוורון וההתנהגות המתגרת, הם הושעו לתקופות ארוכות ולבסוף אף נפלטו כליל מהמסגרת – למרות העובדה שתמיד היו מלווים במטפל צמוד נוסף מקרן אור.

קרן אור מפעיל רצף שירותים לילדים ולבוגרים הכוללים ביי"ס לחינוך מיוחד (בתוספת השלמה ליום ארוך), מרכז טיפולי, מערך דיור לבוגרים ומרכז יום טיפולי לבוגרים. המימון לשירותים שנותן קרן אור מגיע ממשרדי החינוך והרווחה, מהרשויות המקומיות ומגיוס תרומות.

כתוצאה מהמאפיינים הייחודיים של אוכלוסיית המטופלים בקרן אור, מתן סטנדרטיים בסיסיים ביותר של שירות מחייב גיוס של תרומות בסכומים גבוהים מאוד לתקציב השוטף.

בחמש השנים שבין 2009 ל- 2013 קרן אור גייס כ- 32 מיליון ש"ח רק להפעלה שוטפת של השירותים.

בטבלה שלהלן אנו מציגים את הפעילויות השונות של קרן אור ואת אופן מימוןן בשנת 2013.

				הכנסות	הוצאות (מיליוני ₪)	2013 תקציב פעילות
תרומות	הכנסות עצמיות	משרד הרווחה	משרד החינוך ורשויות מקומיות	סה"כ		סה"כ
9.2	0.2	8.3	8.3	26.0	26.0	
1.8		2.7	6.9	11.4	11.4	בית ספר
2.4	0.2		1.4	3.9	3.9	מרכז טיפולי
3.9		4.3		8.2	8.2	מערך דיור
1.1		1.4		2.5	2.5	מרכז יום

מכיוון שהמימון ממקורות ממשלתיים איננו מספיק לסטנדרט בסיסי של שירות לאוכלוסייה ייחודית זו, קרן אור נאלץ לסבסד את השירותים באמצעות תרומות. להלן מוצג אופן המימון של השירותים השונים:

בית הספר – ממומן ע"י משרד החינוך והרשויות המקומיות עבור שעות היום (עד 14:30) ומימון נוסף ממשרד הרווחה עבור יום ארוך עד שעות אחה"צ. עם כל זאת קרן אור מסבסד את בית הספר בהיקף של כ- 1.8 מיליון ש"ח.

מרכז טיפולי – ממומן בחלקו ע"י משרד החינוך והרשויות המקומיות בתוספת קטנה של הכנסות עצמיות. עם כל זאת עיקר המימון למרכז הטיפולי מגיע מתרומות, שהן מיועדות אליו בלבד.

מערך הדיור ומרכז היום – ממומנים בחלקם ע"י משרד הרווחה כאשר קרן אור מסבסד את השירות באמצעות גיוס תרומות בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח.

בסוף חודש יולי 2013 נכנס קרן אור למשבר חריף עקב ירידה בגיוס התרומות בארה"ב. למרות הירידה בהכנסות הנהלת הארגון לקחה על עצמה לשמור על המסגרת התקציבית לשנת 2013 באמצעות הלוואות שנלקחו ע"י ארגון האם בארה"ב. עם כל זאת, הנהלת הארגון בארה"ב צופה שבשנת 2014 צפויה ירידה משמעותית בגיוס התרומות.

המשבר הבהיר שההסתמכות על תרומות לצורך מתן שירות בסיסי איננה נכונה; השירות הבסיסי חייב להיות באחריות הממשלה, בעוד שהתורמים יכולים לתת ערך נוסף מעבר לו.

כתוצאה מהירידה הצפויה בהכנסות בשנת 2014, פנתה הנהלת קרן אור למשרדי החינוך והרווחה בבקשה להגדלת מימון על מנת לשמור על השירותים לאוכלוסייה ייחודית זו.

התקציב הצפוי לשנת 2014 וכן הבקשה התקציבית שהופנתה למשרדי החינוך והרווחה מוצגת בטבלה שלהלן:

				הכנסות	הוצאות (מיליוני \$)	2014 תקציב פעילות
תרומות	הכנסות עצמיות	משרד הרווחה	משרד החינוך ורשויות מקומיות	סה"כ		
5.7	0.2	10.8	9.3	26.0	26.0	סה"כ
0.8		2.7	7.9	11.4	11.4	בית ספר
2.4	0.2		1.4	3.9	3.9	מרכז טיפולי
1.9		6.3		8.2	8.2	מערך דיור
0.6		1.9		2.5	2.5	מרכז יום
-3.5		2.5	1.0			שנוי מבוקש בין 2013 ל- 2014

משרד החינוך – תוספת של כ- 1 מיליון ש"ח למימון סייעת שניה בכיתה, כך שהסבסוד מתרומות ירד ל- 0.8 מיליון ש"ח.
משרד הרווחה – תוספת של כ- 2.5 מיליון ש"ח לטיפול בבוגרים באמצעות הגדלת התעריפים, כך שהסבסוד מתרומות ירד לכ- 2.5 מיליון ש"ח.

משרד החינוך הכיר בצרכים הייחודיים של אוכלוסיית המטופלים בקרן אור והוסיף תקציב למימון הסייעת השניה כבר בשנה"ל הנוכחית בהיקף של כ- 1 מיליון ש"ח.

משרד הרווחה קבל את פנייתנו (שנשלחה למנכ"ל המשרד ב- 2/9/2013) והחל בהליך בדיקה. מכיוון שלא נתקבלה תשובה ממשרד הרווחה עד תחילת חודש נובמבר 2013, נאלצה הנהלת קרן אור להודיע להורים שהשירות לבוגרים לא יוכל להמשיך החל מינואר 2014. בעקבות הודעה זו החלה סדרת פגישות בין הנהלת קרן אור למנכ"ל משרד הרווחה ולצוות המקצועי של הנהלת המשרד.

במהלך פגישות אלה הציגה הנהלת קרן אור שוב ושוב את עמדתה שהתעריף שמקבל הארגון ממשרד הרווחה חייב לשקף את היחס הגבוה של מטופלים למטופלים שנדרש עקב המאפיינים הייחודיים של אוכלוסייה זו.

הן הדרג המקצועי במשרד הרווחה והן מומחים בתחום, כולם מסכימים שהיחס המזערי של מטופלים למטופלים הנדרש בקרן אור הוא 1 ל- 3. נציין שגם מנכ"ל משרד הרווחה הכיר בצורך של קרן אור לשמור על יחס מטופלים למטופלים של 1 ל- 3.

משרד הרווחה מציע לקרן אור הגדלה של התעריף שמשקפת יחס מטופלים למטופלים של 1 ל- 6 (לעומת היחס של 1 ל- 8 שקיים בתעריף הנוכחי). ההגדלה המוצעת בתעריף מבטאת גידול תקציבי של כ- 1 מיליון ש"ח, אולם גם תוספת זו תחייב את קרן אור לסבסד את השירות בהיקף של כ- 4 מיליון ש"ח.

משרד הרווחה מנסה לטעון שהתעריף המוצע (שעומד על כ- 12,000 ש"ח למטופל לחודש) מספיק על מנת לשמור על יחס מטופלים למטופלים של 1 ל- 3. אולם הנהלת קרן אור ניתחה את המודל של משרד הרווחה והראתה באופן ברור, שהגדלת יחס המטופלים למטופלים ל- 1 ל- 3 תגדיל את התעריף באופן ניכר – גם עפ"י המודל של משרד הרווחה.

במסגרת הליך הבדיקה העבירה הנהלת קרן אור למשרד הרווחה דו"חות תקציביים של מערך הדיור ומרכז היום, מאזן בוחן מלא של כל הארגון ודו"חות שכר של כל עובדי קרן אור. נציין שקרן אור מעסיק כ- 240 עובדים שרובם הגדול הם

מטפלים לא מוסמכים שמועסקים בשכר שנע בין 25 ש"ח לשעה לעובד מתחיל ועד ל- 30 ש"ח לשעה לעובד עם ותק של מעל 8 שנים.

לאחר בדיקה של משרד הרווחה נמצאה חריגה בשכרה של עובדת מקצועית אחת, בהשוואה למודל של משרד הרווחה.

כמוכן עלו הנקודות הבאות שעלו בבדיקה של משרד הרווחה:

- שמירה – קרן אור מחזיק שומר במבנה הראשי החל מ- 17:00. השומר הוא עובד קבלן ומשתכר שכר מינימום. לטענת משרד הרווחה אין צורך בשומר במערך הדיור, אולם הנהלת קרן אור סבורה שהנוכחות של השומר בלילה היא חיונית, עקב המאפיינים הייחודיים של האוכלוסייה והקושי בביצוע פנוי במקרה של שריפה (נציין שבעבר כבר הייתה שריפה בבניין).
- ניקיון – לטענת משרד הרווחה עלויות הניקיון בקרן אור גבוהות ביחס למקובל. קרן אור מעסיק עובדי ניקיון באמצעות קבלן, שמשכרים שכר מינימום. עלויות הניקיון נובעות מהמאפיינים הייחודיים של האוכלוסייה בקרן אור.
- אחזקה - לטענת משרד הרווחה עלויות האחזקה בקרן אור גבוהות ביחס למקובל. עלויות האחזקה בקרן אור הן בחלקן תשלומים לספקים ובחלקן עלויות של עובדי אחזקה ששכרם אינו שונה מהתקן של משרד הרווחה. עלויות האחזקה הגבוהות נובעות מתקלות השבר הרבות שגם הן תוצאה של ההתנהגות המאתגרת של המטופלים בקרן אור.

עם כל זאת הנהלת קרן אור איננה מצפה לקבל ממשרד הרווחה תוספת תקציב בגין הוצאות אלה. ההפך הוא הנכון – הנהלת קרן אור מקבלת את מודל העלויות של משרד הרווחה כפי שהוא, למעט ההתאמה הנדרשת ליחס מטפלים מטופלים של 1 ל- 3.

קרן אור הוא הארגון היחיד שמציע שירות לאוכלוסייה של ילדים ובוגרים בעלי מאפיינים מאוד ייחודיים. זהו ייעודו של הארגון וזוהי הסיבה שבעטייה הוא הוקם. הוצאתם של 35 בוגרים מהמסגרת שבה הם גדלו מילדות היא כמעט בלתי נתפסת. במיוחד לאור העובדה שהנהלת הארגון בארה"ב מחויבת לסבסוד השירות לבוגרים בהיקף של כ- 2.5 מיליון ש"ח לשנה.